

V tem pravu se torej ne more z okolnostjo, da je bil dotičnik za več ali manj časa zadržan izvrševati svojo službo, ali če je bil začasno na dopustu, ničesar izpreminjati, najmanj pa takrat, če se je to izjemno stanje, kakor v tem slučaju, povzročilo zaradi nezdravega, voditelju odkazanega stanovanja ali zovoljo nezmožnosti v dotičnem kraju najti drugo primerno stanovanje.

S tem razmotrivanjem se obenem rešujejo vsa v tej smeri v pritožbi naštetá izvajanja, osobito ono docela krivo tolmačenje zakonove določbe (§ 29. zakona z dne 4. februarja leta 1870, deželnega zakonika šte. 16.) Po tem krivem tolmačenju bi v označenih slučajih zadelo šolskega vodjo dvojno zlo. Po eni strani bi ne dobil kompetenčnega stanovanja, po drugi pa tudi nobene stanarinske odškodnine ter bi bil na to odkazan, tako dolgo čakati, dokler bi krajni šolski svet mogel ali hotel oskrbeti kompetenčno stanovanje.

Šolska občina je velikoveč dolžna, dajati zaradi tega stanarinsko odškodnino, ker se upravičencu užitek kompetenčnega naturalnega stanovanja odteza zato, ker šolska občina ali ni mogla ali ni hotela dotičniku nuditi uživanja zakonitega naturalnega stanovanja.

Ker je torej tuuradni normalni ukaz z dne 28. februarja 1886, šte. 817, čigar intencija je bila osobito tja namerjena, naj bi se nekompetenčna stanovanja šolskih voditeljev kolikor mogoče hitro nadomestila s kompetenčnimi, dal v tem slučaju dotičnemu okrajnemu šolskemu svetu povoda h krivemu razumevanju, se okrajni šolski sveti posebno opozarjajo na zgornjo razsodbo upravnega sodišča.

Natančno razmotrivanje tega jako poučljivega slučaja je, v kolikor se je namreč postopanje pri šolskih oblastih odigralo, zapopadeno v 25. številki avstrijskega časopisa za upravo, kjer se osobito opozarja na to, da se je po ministrski razsodbi, ki je začetkoma naštetá, nekemu šolskemu vodji priznala pravica do stanarinske odškodnine šele od dneva, v katerem je bil izpraznil svoje nekompetenčno stanovanje.

Okrajni šolski sveti se torej ne bodo mogli odtegovati prepričanju, h kakšnim pomisleka vrednim prikaznim bi vodilo nepravilno stanje stanovanj šolskih voditeljev posebno v slučajih, v katerih ni v kraju niti potom najema dobiti kompetenčnega stanovanja; zakaj šolskega vodje ni mogoče v slučaju pomanjkanja kompetenčnega stanovanja v kraju šole zadržati in je on upravičen zahtevati ali dopust ali premeščenje.

Iz tega povoda se okrajni šolski sveti iznova pozivajo, delovati z vsem pritiskom na to, da se pomanjkljivosti nezdravih in nekompetenčnih stanovanj šolskih voditeljev odpravijo, oziroma da se napravijo povsod kompetenčna stanovanja.

Predsednik
Clary.

Ta velevažna razsodba upravnega sodišča in ukaz deželnega šolskega sveta štajerskega je izšel v letu 1901., a ne morem se načuditi, da nam ga naši tovariši, zastopniki v okrajnih šolskih svetih, niso po časopisih priobčili.

Mnogo voditeljev (osobito po Kranjskem) prebiva še v slabih stanovanjih, a ne vedo si pomagati, nihče jih ne pouči ter jim ne da na roko kažipota, kako ravnati, da dobe stanu primerno in dostojno stanovanje.

Mogoča sta dva slučaja: Predsedniki okrajnih šol. svetov so to razsodbo ali zamolčali in prikrili, ali pa so jo v sejah

priobčili, a se naši zastopniki niso brigali zanjo. To je v obeh slučajih slab znak napredka in skrbi za učiteljstvo in je dokaz, da so naše razmere bolne pri glavi.

Pisarna naj tudi tu pomaga. Vsak šolski voditelj, ki čutiš, da te žulijo čevlji, sezuj se ter pojdi bos po tem kažipotu; bos prideš hitreje do smotra! Tudi jaz sem se bil odločil nastopiti to pot, a glej, jedva sem sezul en čevlj, so že prihiteli zidarji, mizarji, ključarji, pečarji, slikarji itd. ter mi nekompetenčno stanovanje tekom dveh mesecev pretvorili v udobno kompetenčno, a jaz sem se na tihem radoval, da mi je odločnost ustvarila veljavo pri vseh onih, ki mislijo, da je učitelj podoben — prezirani ničli!

Dohtar Jona.

Dopisi.

Štajersko.

Učiteljska petindvajsetletnica. Dne 4. vinotoka smo praznovali v Mariboru učiteljski abiturijenti iz leta 1879. svojo službeno petindvajsetletnico, in sicer po dobro izbranem vzporedu. Slavnost se je izvršila sijajno in torej jubilentom v popolno zadovoljnost.

Preden pa popišem to redko svečanost, hočem v kratkem podati dragim tovarišem in tovarišicam zgodovino tega letnika. Evo torej! Komaj smo prestopili šolski prag leta 1875., že se je raznesla vest, da je nemila smrt pobrala zavodu marljivega in obče priljubljenega vadniškega učitelja, obenem c. kr. šolskega nadzornika, Hafnerja. Tudi profesor g. Franc Robič, sedanji državni in deželni poslanec, je ostavil zavod, ker je bil imenovan za c. kr. okrajnega šolskega nadzornika. Zavod je dobil nove učitelje v osehah profesorja Luka Lavtarja in vadniških učiteljev gg. Koprivnika Ivana, Lewitschigga in Vavroha. Gospod profesor Lavtar je bil postavljen za našega razrednika ter nas kot tak spremljal do mature. Tega leta je bil otvorjen prvi četrti letnik učiteljskega.

Leta 1875. smo kot dijaki različnih šol prisostvovali sv. maši zadušnici za umrlega bivšega cesarja Ferdinanda; a kot abiturijenti smo praznovali v krasno okrašeni dvorani v navzočnosti zavodnega učiteljskega osebja srebrno poroko Nj. Veličanstva našega presvetlega cesarja F. J. I.

Kot abiturijenti smo praznovali tudi desetletnico novega šolskega zakona. V četrtem letniku nas je bilo 37 in pri maturi so se nam pridružili 3 eksternisti; bilo nas je torej skupaj 40, in glej, zrelostni izpit smo prebili vsi. To število govori velikol!

Z našim odhodom je ostavil učiteljske tudi takratni ravnatelj dr. Anton Elschnig ter se podal v zasluženi pokoj, ki ga uživa še danes kot 82letni starček, in sicer v Gradcu. Tega leta se je preselil tudi ves zavod zaradi pošle najemnine v druge prostore, a stare prostore so določili zopet prvotnemu namenu, namreč gostilnici, kjer smo se zdaj po 25letnem službovanju zbrali, da bi staro ljubezen in kolegialnost iznova ponovili.

Leta 1879. smo v teh prostorih, kakor sem že omenil, praznovali srebrno poroko našega dobrega deželnega očeta ter smo z navdušenjem peli »Vse za dom in za cesarja za cesarja blago, kri!« Danes pa, ko smo se zbrali k 25letnici svojega službovanja, smo navdušeni zaklicali: »Za našo nevesto, novo šolo, in za narodno prosveto žrtvujmo vse svoje skromne moč!«

Kakor povzamete, dragi čitatelji, iz teh podatkov, je bil torej ta letnik nekaj posebnega, osobito glede njegovega števila, in umevno je torej, da smo delali z vso marljivostjo na dostojno praznovanje 25letnice. Tovariši Marin, c. kr. vadeniški učitelj v Mariboru, F. Ulrich, učitelj na šoli c. kr. južne železnice v Mariboru, J. Lasbacher, nadučitelj v Rušah, Al. Ditrich, nadučitelj pri Sv. Vidu, ter J. Drnjač, nadučitelj pri Sv. Petru, so se večkrat zbrali k skupnemu posvetovanju in temu komiteju se je posrečilo sestaviti program, po katerem se je 25letnica v vsakem obziru sijajno obnesla.

Že 3. oktobra zvečer se je zbralo okolo 20 jubilarov k prvemu sestanku. Nekateri so prišli v družbi svojih soprogov, otrok ali tovarišev učiteljev, drugi zopet v spremstvu dragih znancev in prijateljev šole.

Koliko veselega in žalostnega smo se pogovorili ta večer!

Drugo jutro, 4. oktobra, smo pričakovali še ostalih tovarišev jubilarov ter se zbrali k skupnem zajtrku. Radostno in veselo je bilo, zakaj bilo nas je lepo število — 31.

Točno ob 10. uri smo šli v cerkev, kjer smo imeli naročeno službo božjo. Gospod ravnatelj Schreiner je bil toliko prijazen, da je počakal s svojim zavodom na običajno slovesno mašo; tako je bila združena dvojna slavnost. Jubilarom so bili odkazani prostori, in gospod Vreže, c. kr. profesor veronauka na učiteljski šoli, je stopil na leco ter imel ganljiv govor na jubilate.

Potem je bila slovesna maša, ki jo je daroval gospod kanonik Majcen; stregla sta mu pa profesorja dr. Medved in Vreže.

Opoldne smo se zbrali k skupnemu obedu ter si prav živahno pripovedovali o raznih prijetnih in neprijetnih dogodkih dosedanjega službovanja.

Po obedu smo odšli k fotografu, da bi imeli tudi pozneje spomin na ta lep sestanek. Naprosili smo gospoda profesorja L. Lavtarja, da bi se nam kot naš nekdanji učitelj in razrednik pridružil, kar je storil drage volje.

Ko smo se tako ovekovečili pri fotografu, smo se podali k pevski in muzikalni vaji, zakaj za 7. uro zvečer je bil napovedan koncert z raznimi točkami, ki smo jih morali izvajati večinoma jubilanti. Ob pol 8. uri so bili vsi prostori pri »Gambrinu« natlačeni, in orkester je intoniral koračnico »Veseli devetinsedemdesetniki«, ki jo je nalašč za ta večer komponiral jubilar A. Ditrich. Po zadnjih krepkih zvokih je zadonelo po vseh sobah, in aplavz se je podelil šele, ko so igralci prišli za glasbila, da bi koračnico ponovili.

Zdaj je nastopil gospod Marin ter v prav lepih in jedrnatih besedah pozdravil najprej svoje sošolce in potem navzoče nekdanje naše profesorje ter ravnatelja g. H. Schreinerja in vse profesorje in učitelje sedanjega zavoda in končno vse tovariše in prijatelje šole, ki so nas počastili s svojo navzočnostjo.

Spominjal se je največjega dobrotnika ljudskega šolstva, našega dobrega deželnega očeta, presvetlega cesarja in dobrega vladarja avstrijskih narodov, ter pozove navzoče, da se pridružijo njegovim besedam: »Nj. Veličanstvo, naš presvetli cesar Franc Jožef I., naj živi še mnogo let«, čemur so seveda vsi prisotni pritrdili z nepopisno navdušenostjo. Nato sta prisledla h glasovirju hčerka jubilara Marina in sin jubilara Ulricha ter sta četveroročno izvajala lepo kompozicijo »Na orlovih krilih«, ki jo je zložil nalašč za ta večer jubilar Klein.

Po frenetičnem aplavzu, ki je bil plačilo korektnemu izvajanju, je nastopil jubilar Ulrich ter nam podal v svojem

slavnostnem govoru živo sliko naše dijaške dobe, se spominjal s toplimi besedami naših tedanjih učiteljev in voditeljev. Poudarjal je osobito nerazrušljivo kolegijalnost in pravo bratovsko ljubezen, ki je vladala med nami, in ki nas je zopet združila po 25letnem, trudapolnem delovanju.

Spominjal pa se je tudi dveh umrlih tovarišev ter onih 5ih gospodov iz učiteljskega zbora, ki jih krije danes hladna zemlja. V znak sožalja so jubilanti te govornikove besede poslušali stoje. Končal je govornik z besedami, da hočemo tudi z naprej gojiti staro bratovsko ljubezen in kolegijalnost in sicer v čast sebi, in na korist našemu šolstvu.

Zopet se je oglašil orkester ter izvajal kompozicijo jubilara A. Ditricha »Dijaške sanje«, ki jo je zložil že 1879. pri odhodu iz učiteljskega zbora, in ki so nam jo svirali pri takratnem koncertu. Ploskanju ni hotelo biti konca in kraja, in tovariš Jurko si je naložil Ditricha ter ga nosil po dvorani.

Potem, ko so se izvedle še nekatere pevske točke, so prišli na vrsto razni drugi govori. Jubilar Jurko je prav živo in v vezani besedi naslikal nekaj epizod iz svojega lastnega življenja. Največ smeha je obudila slika, kako so ga pri nekem ponočnem ekscesu preganjali policaji.

Tudi šaljivo predavanje tovariša Grossauerja je napravilo veliko smeha.

Govorila sta še potem gg. L. Lavtar in H. Schreiner. Prvi je poudarjal, kako srečno misel smo zadeli, da smo si umislili za jubilej ravno dan 4. oktobra in da nismo prišli sami, ampak da se vrši vsa slavnost nekako tako kakor družinski večer. Družina in šola naj bi bili složni in v medsebojni zvezi, potem bo imela ljudska šola boljših uspehov.

Gospod ravnatelj Schreiner pa je slavil kolegijalnost in bratsko ljubezen, ki smo jo sklenili na šolski klopi. Taka ljubezen je trajna, in tako prijateljstvo ostane nerazrušljivo. Zatrjeval nam je, da se tudi sedanji učiteljski zbor trudi pri dijaštvu zbuditi tako medsebojno ljubezen in bratsko prijateljstvo, ki je za izpolnjevanje dolžnosti in v dosego boljših uspehov na šolsko-kulturnem polju neobhodno potrebno.

Ko je prebral tovariš Marin došle dopise in brzojavke raznih tovarišev in duhovnikov, se je začel živahen ples, ki je trajal do poznega jutra.

Slavnost je bila končana, a mi smo ostali še skupaj. Po obedu šele je prišel čas, da smo se začeli poslavljati. Bratovsko smo si segli v roke in obljubili, da se snidemo čez pet let zopet k prijateljskemu sestanku.

Kakih 20 oseb nas je poletelo z vlakom v prijazen Lembah, kjer smo še nekaj časa prebili prav veseli in židane volje pri rujni kapljici znanega pekerčana. Še zvečer je bilo zbrano lepo omizje, ki je torej tretji dan vendar napravilo konec temu sijajnemu jubileju.

L.

Društveni vestnik.

Kranjsko.

Jubilejska samopomoč. P. n. člani, ki še tega niso storili, prosim, da poravnajo dolg za zadnji slučaj smrti in tudi prejšnje zaostanke!

Fr. Ks. Trošt,
predsednik.

Učiteljsko društvo kranjskega šolskega okraja zboruje dne 2. novembra ob 2. uri popoldne v Kranju. Dnevni red: 1. Pouk o čebelarstvu. Poročevalec nadučitelj Franc Rojina. 2. Spomini na Švico. Poročevalec nadučitelj Franc Luznar. K obilni udeležbi vabi vljudno odbor.